

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

NEOLIT

NEOLITHIC

NEOLITHIKUM

BERNARTICE NAD ODROU (OKR. NOVÝ JIČÍN)

„Za břehy“. HLS. Sídliště. Povrchové sběry.

Lokalita byla objevena povrchovými sběry v roce 1998 autorem příspěvku. V průběhu dalších let postupně vznikla ucelená sbírka nástrojů štípané industrie a keramiky. Uvedená lokalita se nachází asi 300 m severním směrem na spodním konci obce Bernartice nad Odrou na táhlé rozlehlé výšině Bernartické vrchoviny v nadmořské výšce 282 m. poblíže polní trati pod názvem Za břehy (obr. 1: BE1). Sledovaný prostor sídliště je položen asi 80 m východně od pravého břehu řeky Odry a 300 m jihovýchodně od potoku Teplá, pravostranného přítoku Odry, protékajícího obcí Bernartice nad Odrou. Celkové převýšení lokality nad řekou a doprovodným územím lužních lesů označeným na katastrální mapě Louky za Odrou je asi 25 m. Samotné nálezy se nejvíce koncentrují na západním okraji pole v prostoru o celkové délce 350 m, kde pak začíná souvislý pás lesního porostu. Pod ním se kopec postupně snižuje do údolí k meandrům řeky Odry.

Keramika v počtu 20 kusů je kvalitně vypálena v odstínu světle červené a černé barvy. Jeden zlomek má plastické zdobené výčnělkem, ostatní keramika je bez vhloubené výzdoby.

Po celou dobu systematických sběrů nebyly autorem nalezeny hlazené nástroje ani jejich části. Kolekce štípané industrie zahrnuje asi 50 kusů nástrojů, úštěpů a opracovaných jader zhotovených ze silicitů glacienních sedimentů (SGS), které vystupují na povrch v blízkosti popisovaného sídliště. Největší místní dostupný zdroj SGS je naznačen na mapě obr. 1: Z. Na obr. 2: 1 jsou nakresleny obloukovitý čepelový nůž s bilaterální retuší, střední část čepelového nože s bilaterální retuší obr. 2: 2, hrot s výraznou bilaterální retuší obr. 2: 3, miniaturní hrot s plošnou, bilaterální retuší a trnem při bázi obr. 2: 4, vrták na úštěpu s místní retuší obr. 2: 5, vrták na čepeli obr. 2: 6, drobná úštěpová polokruhová škrabadla obr. 2: 7–8, čepelové škrabadlo s laterální a terminální retuší obr. 2: 9. Za tvarově atypická lze vyčlenit dvě čepelová škrabadla s bilaterální a terminální retuší na obr. 2: 10–11. Nálezovou kolekci doplňuje masivní polokruhové úštěpové škrabadlo s terminální retuší obr. 2: 12 a škrabadlo na úštěpu s terminální retuší obr. 2: 13. Byly zde nalezeny dvě šípky typu

Štramperk-Krnov. Na obr. 2: 14 je vyobrazena šípka s bočním vrubem při bázi a ulomeným hrotem, na obr. 2: 15 šípka s laterální a plošnou retuší. V souboru štípané industrie je úplná absence čepelek se srpovým leskem. Některé nástroje jsou přepáleny žarem ohně.

Strategická výšinná poloha sídliště s přímým výhledem na otevřené říční údolí oderské nivy předurčuje místo k tomu, že mohlo být hojně využíváno k loveckým účelům. Nalezená keramika je typově shodná zvláště s keramikou z blízkého lengyelského sídliště Hladké Životice 3 vzdáleného jen asi 8 km severním směrem na levém břehu řeky Odry. Proto je možné nálezy z výše uvedené neolitické osady přiřadit ke konci etapy vývoje lidu hornoslezských lengyelských skupin. Popisovaná lokalita byla pravděpodobně vyhledávána pravěkými lovci i ve starší době kamenné. Dokladem jsou nálezy mírně patinované štípané industrie, zejména drasadel, které nejsou předmětem tohoto příspěvku. Kulturní zařazení je možné rámcově datovat do pozdního paleolitu. Z katastrálního území obce Bernartice nad Odrou je znám ještě hromadný nález štípané industrie z roku 1929, který je publikován v odborné archeologické literatuře. Z muzea v Novém Jičíně byly popsány tři dlouhé silicitové čepele (12,0, 13,5 a 14,0 cm), které představují povrchový nález z roku 1929. Rámcově byly zařazeny do eneolitu. Jsou zhotoveny ze silicitu krakovsko-čensterochovské jury, variety G. Jsou jedním z dokladů o dálkové komunikaci Oderskou branou ze severu na jih (Janák *et al.* 2004, 167–175). Ojedinelý je také nález kamenné sekery z mladší doby kamenné (uložena ve Slezském muzeu v Opavě).

Daniel Fryč

Literatura

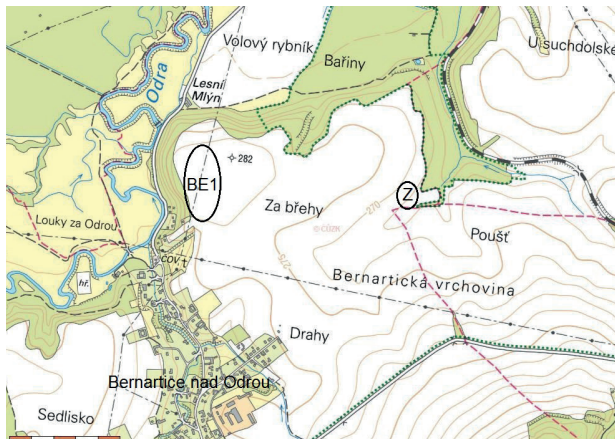
Fryč, D. 2010: Hladké Životice. *Přehled výzkumů* 51, 311–312.

Janák, V., Oliva M., Přichystal A., Grepl E. 2004: Hromadný nález silicitových čepelí z Bernartic nad Odrou, okr. Nový Jičín. In: E. Kazdová, Z. Měřinský, K. Šabatová (eds.): *K počtě Vladimíru Podborskému. Přátelé a žáci k sedmdesátým narozeninám*. Brno: Ústav archeologie a muzeologie, 167–175, 179.

Sklenář, K., Hartl, J. 1989: *Archeologický slovník 1: Kamenné artefakty*. Praha: Národní muzeum.

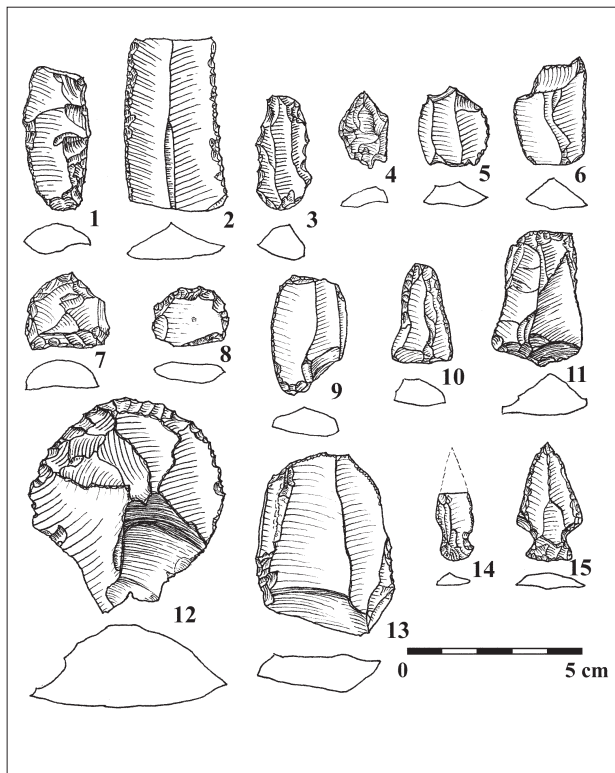
Resumé

Bernartice nad Odrou (Bez. Nový Jičín). Neolithikum, Oberschlesische Lengyel Gruppe. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Bernartice nad Odrou. Katastr obce s vyznačením polohy lokality.

Abb. 1. Bernartice nad Odrou. Kataster der Gemeinde mit der Lage der Lokalität.

Obr. 2. Bernartice nad Odrou. Výběr nálezů štípané industrie. Kresba D. Fryč.

Abb. 2. Bernartice nad Odrou. Spaltindustrie (Auswahl). Zeichnung von D. Fryč.

BOHUSLÁVKY (OKR. PŘEROV)

„Padělký“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: plocha vymezená 49°32'42.110"N, 17°33'41.794"E; 49°32'46.577"N, 17°34'6.716"E; 49°32'48.694"N, 17°34'6.180"E; 49°32'45.839"N, 17°33'43.085"E (WGS-84).

Během roku 2014 se podařilo prozkoumat dalších 668 objektů sídlištního charakteru v rámci pokračování záchranného výzkumu z roku 2013 v trase D1, stavba 0137 Přerov – Lipník nad Bečvou (celkem 1178 objektů). Zkoumaná plocha má tvar nepravidelného obdélníku o rozměrech 500×80 m, který se svažuje směrem na východ k říčce Trnávce. Nadmořská výška lokality se pohybuje od 260 do 275 m.

Převážně se jednalo o kulevé jamky, přičemž většina z nich tvoří 17 kulevých staveb (celkem tedy 31). Největší stavba (struktura 29) je tvořena 38 kulevými jamkami v 5 řadách. Je dlouhá cca 16 m, široká 8,5 m a není dochována v celé délce. Orientována je ve směru severo-severozápad – jiho-jihovýchod.

Další skupinu tvoří žlábký, které se nacházejí převážně v dolní polovině plochy. Jejich rozměry se pohybují v rozmezí 1,50–2,80 m délky, 0,40–0,75 m šířky a 0,76–1,60 m hloubky a neobsahovaly žádný datační materiál. Dále jsou zde zastoupeny hliníky, do jejichž stěn jsou zahlobeny pece. Jejich dno bylo tvořeno kamennou vrstvou, ve které se výjimečně nacházejí také zlomky zrnůtek, a mazanicovou vrstvou.

Většina ze zkoumaných objektů neobsahovala žádný datační materiál. Nalezený keramický materiál je tvořen zločky a částmi nádob kultury s lineární keramikou. Materiál je špatně vypálený, světle šedý až cihlově červený. Občas se objeví i notová značka nebo ryté linie. Dále se objevuje štípaná industrie zastoupená čepelkami a broušená industrie ve formě zloček seker, sekeromlatů, jejich polotovarů a zrnůtek. V proplavených vzorcích, které byly odebrány během výzkumu, se našlo velké množství obílek.

Martin Paulus

Resumé

Bohuslávky (Bez. Přerov). Neolithikum, LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.